

תביעות פיצויים

47 תביעות פיצויים הוגשו ע"י המוקד במהלך 1995, מתוכן 26 תביעות לבית משפט ו-21 תביעות לערכאות מינהליות. אם אותן ערכאות מנהליות יסרבו לשלם פיצויים או יציעו סכומים שאינם מתקבלים על דעתנו, הרי שנפנה גם במקרים אלה לבית המשפט.

135 תביעות פיצויים הוגשו בסה"כ ע"י המוקד במהלך השנים. ב-88 מן הפניות עד כה נענתה דרישת הפיצויים בחיוב. יש להדגיש כי גם אם נענתה תביעת הפיצויים בחיוב ע"י ערכאה מינהלית, הרי שלרוב ההצעה נדחת על ידינו כלא מספקת, שכן בדרך כלל ערכאות אלה מציעות סכומים נמוכים במיוחד. לדוגמה מקרהו של נער בן 15 שנורה ונהרג ע"י חיילי צה"ל בשנת 1989. הערכאה המינהלית הציעה סכום של 15,000 ש"ח בלבד כפיצוי. אנו מכינים עתה תביעה לבית המשפט, שכן סכום זה רחוק מפיצוי הוגן למשפחתו.

ב-47 תביעות אלה שהוגשו במהלך 1995, הגורמים המעורבים הינם כדלקמן:

צבא	20
משטרה	2
מג"ב	2
שב"כ	1
מנהל אזרחי	16
משרד הפנים	1
משרד החינוך	1
מתקן כליאה	2
רשות שדות התעופה	1
עיריית ירושלים	1

נושא מתן הפיצויים לפלסטינים שנפגעו מידי כוחות הבטחון, עומד לאחרונה במרכז סערה ציבורית בישראל, לאור מגמה ברורה ומוצהרת של הממשלה להביא לחקיקה שתחסום תביעות פיצויים של פלסטינים שנפגעו מפעולות צה"ל. נוסחת הפשרה המוצעת ע"י הממשלה עתה היא לחסום את ההליכים המקובלים של דיונים בבתי משפט ישראליים בנושא זה, ולהעביר הדיונים לוועדה מינהלית שתעסוק בחלק מן התביעות בלבד, על בסיס חריג, מתוך מגמה הומניטארית.

המוקד, יחד עם 5 ארגונים נוספים, האגודה לזכויות האזרח בישראל, בצלם, עמותת רופאים לזכויות אדם, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל ואב"י (DCI), פועלים באינטנסיביות בעניין זה: קיימנו מסיבת עיתונאים בירושלים ביום 4.1.96, אנו מקיימים מפגשים עם סיעות שונות בכנסת במגמה לבטל מגמה זו וכן פנינו במכתבים לשרים וחברי כנסת מהסיעות השונות.

אנו מבקשים להתריע מפני נסיון חד צדדי להתנער מאחריותה של מדינת ישראל לפצות פלסטינים אשר נפגעו מפעולות צה"ל. זכותו של כל אדם שנפגע שלא כדין ע"י פעולות שיטור של צה"ל בשטחים, היא לקבל פיצוי על נזקיו. זו זכות אדם בסיסית, המהווה חלק מזכויות היסוד לקניין ולשלימות גופנית. זו גם ערובה חשובה לתקינות פעולותיו של צה"ל, בעבר ובעתיד, כלפי האוכלוסייה האזרחית שבשליטתו. הפקעת הזכות לפיצויים וחסימת הדרך לתבוע פיצוי בבתי המשפט ללא הסדר חילופי הוגן הן הפרות בוטות של זכויות אדם.

עפ"י פרסומים בעיתונות, הצעת החוק המוצעת ע"י הממשלה תהא רטרואקטיבית, תביעות פיצויים לא יובאו לדיון בפני בתי משפט, אלא יובאו לחסדיה של ועדה מינהלית.

אין בהצעה זו ערובה להליך הוגן. הנפגעים, בין אלה שהגישו כבר תביעותיהם ובין אלה שטרם הגישו, עלולים להישאר ללא זכות לפיצוי מסיבה אחת בלבד - זהותם הלאומית. הממשלה מזדרזת להעביר הצעת חוק זו בתואנה שהנושא קשור לחקיקה הנדרשת ליישום הסכם טאבה. זהו נסיון מלאכותי לקשור דבר בדבר. בהסכם אוסלו ב' לא הועברו לרשות הפלסטינית זכויות וחובות הקשורות לפעולות כוחות הבטחון ולא הוסכם דבר לגבי מתן פיצוי לנפגעים מפעולות כוחות הבטחון.

עוד טוענת ממשלת ישראל כי פעולות כוחות הבטחון בשטחים הן בגדר פעולה מלחמתית ולפיכך פטורה המדינה ממתן פיצויים. אולם הפעולות שביצעו ומבצעים כוחות הבטחון בשטחים הן פעולות שיטור ואינן בגדר פעולה מלחמתית. מתן חסינות למדינה בשל כל מעשיהם של כוחות הבטחון בשטחים בטענה שמדובר בפעולה מלחמתית, משמעה שלילה בדיעבד של זכויות קיימות וכן הסרת חובת הזהירות החלה על כוחות הבטחון והמיועדת לשמור על שלומה של האוכלוסייה האזרחית בהתאם למשפט העמים.

המוקד ממשיך לפעול לסיכול הכוונה לאשר הצעת חוק זה ובמקביל, ממשיך בהגשת תביעות פיצויים.